

Jana STARCZEWSKA, Volby na Českobudějovicku 1946 a 1948. Komparace z pohledu hospodářských a sociálních dějin, Bakalářská práce FF JU, České Budějovice 2017, 68 s., včetně 15 příloh.

Posudek vedoucího bakalářské práce

Studentka Jana Starczewska se ve své bakalářské práci „*Volby na Českobudějovicku 1946 a 1948. Komparace z pohledu hospodářských a sociálních dějin*“ zaměřila na problematiku poválečných voleb na Českobudějovicku a událostmi let 1945-1948. Byla vedena snahou přispět k poznání poválečného hospodářského a sociálního vývoje v regionu, a to ve vztahu k poválečným volbám, jejichž výsledky rozhodujícím způsobem ovlivnily nejen vývoj v regionu, ale i v celém Československu. Součástí práce se tak stala problematika Národní fronty Čechů a Slováků a systém jejího fungování. V druhé části práce se zabývala poválečnými obtížemi v hospodářství regionu a zdejší populace, na kterou dopadl odsun německého obyvatelstva. V závěrečné části zaměřené na průběh voleb se věnuje volebnímu systému tzv. třetí republiky a provádí jejich komparaci a hledá možné příčiny a odlišnosti dosažených výsledků. Jedná se o zajímavou problematiku, která se zapsala do obecného povědomí.

Autorka svou práci, celkem logicky rozčlenila do 5. základních kapitol. V první části *Úvod* (s. 7-9) podala potřebnou charakteristiku použitých pramenů a literatury. Bohužel použité metody a metodologie jsou rozptýleny v textu problematiky řešených kapitol. Ve druhé kapitole *Československo v letech 1945-1948* (s. 10-32), se v části kompilativně pojaté správně věnuje peripetiím jeho vývoje v poválečném období, kdy se stát a jeho občané, oba jeho národy vzpamatovali z následků nacistické okupace a dopadů druhé světové války. Současně se projevil i odsun německého obyvatelstva, a proces stabilizace měny a znárodnování. Důležitou částí je prezentace politického systému čtyř povolených stran, Československé strany lidové (ČSL), Československé strany národně socialistické (ČSNS), Československé sociální demokracie (ČSSD), a Komunistické strany Československa (KSC). Na úplný závěr této části (s. 29-32) je připomenuta problematika hospodářského vývoje státu.

Ve třetí kapitole *Českobudějovicko* (s. 33-40) se autorka zaměřila na představení regionu Českobudějovicka, a to jak po stránce hospodářské, zejména postavení zdejšího průmyslu, tak i po stránce sociální, včetně problematiky odsunu zdejšího německého obyvatelstva. Správně začala od konce války, která se výrazně podepsala na zdejším regionálním vývoji, kterým též procházela demarkační linie mezi Rudou armádou a Americkou armádou. V části hospodářský vývoj Českobudějovicka (s. 34-40) sleduje velikost podniků, a z toho plynoucí problémy. To vedlo k tomu, že jižní Čechy byly v rámci Dvouletého plánu (2LP) 1947-1948 zařazeny mezi Hospodářsky slabé kraje (HSK). Svou negativní roli mělo značné vystěhovalectví (depopulace regionu). Proto mělo dojít k přesunu 48 podniků k posílení zdejšího průmyslu, výsledek však byl jen 8 podniků, ale počet se postupně přece jen zvyšoval. Ovšem stále trval chronický nedostatek kvalitního uhlí a dalších nerostných surovin, dokončovala se elektrifikace regionu. Ne vždy se dařilo potřebně využít pracovní a výrobní kapacitu zdejšího průmyslu. Autorka zde provádí správný výčet jednotlivých odvětví zdejšího průmyslu (s. 37), včetně mimořádných úspěchů zdejších pivovarů (Měšťanský a Budvar). Správně též uvádí, že nejproblémovější bylo stavebnictví, kterému se nedařilo plnit úkoly 2 LP. Chyběl zejména cement a cihly. Ovšem stále platilo, jak uváděly zprávy jihočeské skupiny

průmyslníků: „přes veškerou snahu nedosahuje kvalita zboží předválečné úrovně a s tím klesá i důvěra ve zboží“ (s. 39).

Ve čtvrté kapitole *Komparace předvolebních, volebních a povolebních aktivit na Českobudějovicku* (s. 41-46), která měla tvořit jádro celé bakalářské práce, je celkem přehledně i výčtově uvedeno ve zkratce vše potřebné. Přesto jsem právě zde očekával mnohem větší využití tiskových materiálů jednotlivých politických stran na Českobudějovicku. Autorka sice správně ukazuje cestu, nástup a i postup komunistů k moci v rámci probíhajícího politického boje. Právě zde by bylo jistě možno více vytěžít stranického tisku, což se ale nakonec nestalo.

V páté kapitole *Závěr* (s. 47-49) autorka věcně správně provádí rekapitulaci výsledků bádání, které přinesla její práce. Zde také správně vysvětluje, v čem spočíval komunistický neúspěch v květnových volbách 1946 ve městě České Budějovice a jejich úspěch ve Velkých Českých Budějovicích. A také správně ukázala rozdíl mezi volbami v roce 1946 a 1948, které skončily, jak jinak, drtivým vítězstvím Jednotné kandidátky Národní fronty. Svůj podíl na tom mělo i omezení odlivu obyvatel, zlepšení hospodářské situace na Českobudějovicku a v rámci celého jihočeského regionu. Autorka správně na s. 49. uvádí některé problémy její bakalářské práce, které limitovaly její možné přínosy. Do této kategorie patří i nemožnost výstižně doplnit její předchozí text o výpovědi respondentů / pamětníků z poválečné doby. Proto nemohla potřebně využít metody Oral history, tedy relativně autentického pohledu respondentů na dění ve zkoumané době, a to z důvodu přílišného časového odstupu. To nakonec neumožnilo i další možnou a potřebnou komparaci poznatků. Autorka ovšem sebekriticky přiznává: „že *nemalým problémem se také ukázala nezpracovanost a neúplnost fondu ONV České Budějovice a fondu MNV České Budějovice v SOkA České Budějovice.*“ (s. 49).

Následuje pečlivě provedená část 6. *Prameny a literatura* (s. 50-54), 7. *Seznam zkratek* (s. 55-56), a 8. *Seznam příloh* (s. 57-68).

Ve své bakalářské práci Jana Starczewska celkem vyžila potřebné množství dochovaných archivních pramenů a vydané literatury. Autorka si je zároveň velmi dobře vědomá řady omezení, které dochovaná a dostupná pramenná základna přináší. Dále oceňuji její poctivý pracovní přístup, a to i přes její velké zdravotní problémy, které se promítly do pravidelných konzultací, i do hledání časopisů a i respondentů. Práce je správně členěna, ovšem použité metody a metodologie jsou rozptýleny v textu problematiky řešených kapitol. Důležité je, že se nakonec, i přes všechny problémy a stálý stres, vše stihlo včas odevzdat. Veškerý vědecký aparát bakalářské práce je celkem na potřebné úrovni a kvalitě.

Můj dotaz na autorku je následující: *Jak si představujete, v případě, že se budete někdy vracet ke své badatelské práci ohledně poválečného hospodářského a sociálního vývoje Českobudějovicka, svou další činnost a kterému období budete chtít věnovat svou pozornost?* Bakalářskou práci Jany Starczewske proto doporučuji k obhajobě a hodnotím ji stupněm **dobře**.

V Českých Budějovicích 18. srpna 2017

PhDr. et PaedDr. Jiří Dvořák, Ph.D.